

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

для проведення цільових інформаційних заходів I етапу з безпеки праці у суб'єктів господарювання агропромислового комплексу

I. Вступ

Цільові інформаційні заходи у сфері агропромислового комплексу (АПК) проводяться Державною службою України з питань праці (Держпраці) з метою підвищення рівня обізнаності роботодавців та працівників щодо безпеки праці, а також сприяння зниженню рівня виробничого травматизму та незадекларованої праці.

Агропромисловий комплекс – складова частина економіки України, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку, матеріально-технічне обслуговування села. АПК це сукупність галузей народного господарства, що, функціонуючи у тісному взаємозв'язку, здійснюють виробництво сільськогосподарської продукції, її промислову переробку та реалізацію споживачеві.

Станом на 01.01.2025 на підприємствах агропромислового комплексу працює понад 1 млн. 500 тис. працівників, що складає майже 15% від загальної кількості працюючих в Україні.

Характерною особливістю структури сільськогосподарських угідь є висока частка орних земель. Інші площі використовуються під багаторічні насадження, сінокоси.

До складу АПК входять три великі взаємопов'язані сфери галузей:

- сільське господарство, яке формує сировинну базу АПК;
- галузі, що виробляють засоби виробництва та обслуговування АПК;
- галузі зі збереження, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Найважливішою ланкою АПК є сільське господарство, яке охоплює рослинництво і тваринництво, рибальство.

Отже агропромисловий комплекс – багатогалузева виробнича система, в якій певна галузь виконує свою специфічну функцію. Водночас, цей сектор залишається одним із найбільш травмонебезпечних.

Підвищений рівень травматизму в АПК:

За останні 5 років в Україні внаслідок нещасних випадків на виробництві у сільському господарстві травмовано майже 2000 працівників, з них понад 300 – зі смертельним наслідком.

Високий рівень неформальної зайнятості: 46,3% усіх неформально зайнятих в Україні працюють у сільському господарстві (понад 1,4 млн осіб), що значно ускладнює контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Незадекларована праця – підвищений ризик травмування: Працівники без офіційного оформлення не проходять обов'язкові інструктажі з охорони праці, не забезпечені належними умовами праці та засобами захисту.

Держпраці спрямовує свої зусилля на пропаганду безпечних методів роботи та забезпечення роботодавцями належних умов праці для всіх працюючих в АПК.

Підвищення обізнаності працівників та роботодавців у сфері безпеки праці допоможе:

- зменшити кількість нещасних випадків та рівень смертності на виробництві покращити соціальний захист працівників.
- забезпечити стабільний розвиток агропромислового комплексу шляхом підвищення рівня безпеки та продуктивності праці та зменшення втрат від нещасних випадків.

Безпека праці – це спільна відповідальність як роботодавців, так і працівників. Держпраці закликає всіх учасників аграрного сектору дотримуватись правил та норм охорони праці, а також рекомендацій, щоб зробити робочі місця безпечнішими.

II. Безпека праці під час ремонту та підготовки до експлуатації сільськогосподарської техніки перед початком весняно-польових робіт.

Весняно-польові роботи є одним із найбільш відповідальних та напружених періодів у сільському господарстві. Перед його початком аграрні підприємства активно готують сільськогосподарську техніку до роботи, проводять її ремонт, технічне обслуговування та налаштування.

Неналежна організація цих робіт, нехтування правилами охорони праці та експлуатації несправної техніки може призвести до виникнення серйозних нещасних випадків, у тому числі зі смертельними наслідками.

Основні небезпеки під час ремонту та підготовки до роботи сільськогосподарської техніки

Робота з несправними та неякісно відрегульованими механізмами (можливе заклинювання деталей, неконтрольований рух частин механізмів).

Відсутність захисних огорожень на обертаючих, ріжучих та інших небезпечних частинах устаткування де існує небезпека через механічний контакт із рухомими частинами виробничого обладнання,

Використання несправного або невідповідного інструменту та електроінструменту (відсутність блокувальних та захисних механізмів, зношені деталі).

Падіння з висоти під час ремонту великих агрегатів (комбайнів, тракторів).

Ураження електричним струмом під час роботи з електрообладнанням.

Робота з мастильними і паливозаправними матеріалами та хімічними речовинами (ризик займання, отруєння).

Недостатня освітленість, неправильна організація та захарашення робочого місця, що може призвести до травмування.

Основні причини нещасних випадків

Нехтування правилами безпеки під час виконання ремонту та технічного обслуговування сільськогосподарської техніки, машин та механізмів.

Відсутність або невикористання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ).

Робота без проведення навчання та інструктажів з охорони праці.

Порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання та інструментів.

Перебування сторонніх осіб у небезпечній зоні виконання ремонтних робіт.

Організаційні заходи та застереження

Роботодавець повинен забезпечити:

- якісне і своєчасне проведення інструктажів, навчання та перевірки знань з питань охорони праці, призначити відповідальних осіб за організацію безпечного проведення ремонтних робіт, забезпечити наявність, видачу та справність засобів індивідуального захисту;

- проведення регулярних перевірок стану техніки перед виходом у поле;

- проведення робіт у спеціально відведеному місці (ремонтний цех, ангар, майстерня);

- достатнє освітлення для безпечного виконання робіт.

Робочі місця повинні мати належний температурний режим, рівень відносної вологості та швидкості руху повітря в робочій зоні та виробничих приміщеннях.

Робочі місця та територія навколо них повинна бути очищені від зайвих предметів.

Вимоги до персоналу

Працівники, які виконують ремонтні роботи, повинні пройти навчання, інструктаж та перевірку знань з питань охорони праці за видами виконуваних робіт.

Використання ЗІЗ за призначенням:

- маски зварювальника та/або захисні окуляри при роботі зі зварювальним обладнанням;

- спеціальні рукавички для роботи з гострими деталями;

- спецодяг та взуття для захисту від механічних пошкоджень.

Забороняється виконання робіт особами у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння.

Працівник повинен знати та виконувати вимоги інструкцій з охорони праці; використовувати за призначенням засоби індивідуального захисту; повідомляти керівництво про несправності обладнання та наявність небезпек та ризиків на робочих місцях; дотримуватися порядку та чистоти на робочому місці.

Робота з електроінструментами та зварювальним обладнанням

Перевірити справність електроінструментів перед початком роботи.

Використовувати електроінструменти лише із заземленням.

Заборонено працювати з пошкодженими кабелями та розетками.

Виконання зварювальних робіт дозволяється тільки за наявності спеціального захисного одягу та маски зварника.

Безпека праці при підйомі та фіксації техніки під час ремонту

Для піднімання та переміщення вантажів та техніки необхідно застосовувати справні домкрати.

Перед початком виконання робіт із застосуванням домкратів їх необхідно оглянути. Під час піднімання вантажів домкратами необхідно дотримуватись таких умов:

- під домкрат залежно від маси вантажу необхідно підкладати дерев'яну викладку (шпали, бруски, дошки завтовшки від 40 до 50 мм) більшої площі, ніж площа основи корпусу домкрата;
- домкрат необхідно встановити у вертикальне положення відносно вантажу, що піднімається, а у разі пересування вантажу - без перекошування до опорної частини вантажу;
- головку (лапу) домкрата необхідно упирати в міцні вузли обладнання, що піднімається домкратом. При цьому між головою (лапою) та вантажем необхідно покласти пружну прокладку;
- головка (лапа) домкрата повинна спиратися на вантаж, що піднімається домкратом, усією своєю площиною;
- усі обертові частини привода домкрата повинні вільно (без заїдань) обертатись вручну;
- усі частини домкрата, що труться, повинні бути змащені густим мастилом;
- під час піднімання вантажу необхідно стежити за його стійкістю; навантаження домкрата не повинно перевищувати його вантажопідйомність.

Заборонено знаходитися під піднятим трактором або іншою технікою без встановлення опорних колодок та додаткових засобів безпеки.

Під час обслуговування гідравлічних систем слід спочатку скинути тиск у системі.

Робота з мастильними матеріалами та паливом

Заборонено виконувати заправку паливом біля відкритого вогню та місць проведення вогневих та зварювальних робіт.

Потрібно забезпечити належний рівень повітрообміну приміщень та температурного режиму на робочих місцях.

Використовувати захисні рукавички для уникнення контакту з мастильними матеріалами.

III. Основні небезпечні фактори під час проведення весняно-польових робіт

Основні професійні небезпечні фактори

Фізичні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- машини й механізми що рухаються; рухомі частини виробничого обладнання; рухомі вироби, заготовки, матеріали; конструкції, які руйнуються;
- підвищена запиленість та загазованість повітря робочої зони;
- підвищена чи понижена температура поверхонь обладнання, матеріалів;
- підвищена чи понижена температура повітря робочої зони;
- підвищений рівень шуму на робочому місці, рівень вібрації, підвищений рівень інфрашумових коливань та ультразвуку;
- підвищена чи понижена вологість та рухомість повітря;
- підвищена чи понижена іонізація повітря;
- підвищений рівень електромагнітних випромінювань;
- підвищена напруженість електричного та магнітного поля;
- відсутність або недостатність природного світла, недостатня освітленість робочої зони;
- підвищена або понижена яскравість світла; пряма та відбивана блестковість;
- підвищена пульсація світлового потоку;
- підвищений рівень ультрафіолетової радіації;
- підвищений рівень інфрачервоної радіації;
- гострі краї, задирки, шорсткість на поверхнях заготовок, інструменту й обладнання;
- розміщення робочого місця на значній висоті відносно поверхні землі (підлоги);

Хімічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

за характером впливу на організм людини: токсичні; подразнюючі; сенсibilізуючі; канцерогенні; мутагенні; такі, що впливають на репродуктивну функцію; (до цієї групи відносяться пестициди, агрохімікати, мінеральні добрива, відпрацьовані гази, зварювальні аерозолі, підвищені концентрації пилу з вмістом SiO₂ тощо);

по шляху проникнення в організм людини через: органи дихання; шлунково-кишковий тракт; шкіру й слизові оболонки.

Біологічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, гриби, найпростіші) та продукти їхньої життєдіяльності;

Психофізіологічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори: - фізичні перевантаження (статичні й динамічні); нервово-психічні перевантаження (розумове перенапруження, перенапруження аналізаторів, монотонність праці, емоціональні перевантаження).

Небезпечні фактори, які виникають під час експлуатації машин і обладнання:

- відкриті обертові і рухомі частини машин і обладнання;
- несправність системи запуску двигуна з кабіни;
- несправність або відсутність блокуючого пристрою запуску пускового двигуна при включеній передачі;
- несправність гальмівної системи машин, муфти зчеплення, рульового керування, освітлювальних і контрольно-вимірювальних приладів, реверса робочих органів, які піддаються забиванню технологічним продуктом;
- відсутність на тракторах автоматичних тягово-зчіпних пристроїв для агрегування причіпних машин;
- підтікання палива, мастил, охолоджувальної та інших технологічних рідин;
- відсутність або несправність засобів доступу на робоче місце і до місць обслуговування (підніжки, драбини, площадки, огороження);
- відсутність пристроїв для запобігання попадання технологічної сировини і рослинних решток на поверхні теплообмінних елементів радіаторів, системи охолодження й елементів випускної системи відпрацьованих газів двигуна;
- пошкодження ізоляції електропроводки, струмопровідних проводів ручного електрифікованого інструменту; - несправність інструменту, пристроїв, тари тощо;
- слизькі опорні поверхні

IV. Поради керівникам щодо організації безпечного проведення весняно-польових робіт

Найбільш поширені небезпечні дії працівників, що призводять до травмування:

- робота у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння;
- недотримання вимог інструкцій з охорони праці, технічних описів і інструкцій з експлуатації машин та обладнання;
- використання машин, обладнання, інструменту в несправному стані та не за призначенням;
- усунення технічних (технологічних) неполадок без зупинки машин і обладнання;
- робота на машинах та обладнанні без захисних пристроїв;
- невикористання у процесі роботи або використання не за призначенням засобів колективного та індивідуального захисту;
- робота на висоті без запобіжних страхувальних засобів;
- робота чи знаходження під піднятим вантажем;
- робота під піднятою платформою, робочими органами тощо без надійної їхньої фіксації;
- використання випадкових предметів як опор і підставок під час ремонту (обслуговування) машин і обладнання;
- відпочинок у невстановлених місцях;
- проїзд машин і машинно-тракторних агрегатів за не встановленими маршрутами

Першочергові заходи:

- проходження працівниками попереднього або періодичного медичного огляду;
- проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці;
- проведення інструктажів з охорони праці залежно від підстав та обставин (вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий);
- проходження новоприйнятими працівниками, у тому числі тимчасово залученим до виконання сезонних робіт, стажування не менше 2-15 змін;
- ознайомлення працівників із затвердженими та розміщеними на видному місці:

- схема руху транспорту та працівників із зазначенням дозволених та заборонених напрямків, поворотів, розворотів, зупинок в'їздів, виїздів автотранспорту, позначки руху пішоходів, місця відпочинку працівників тощо,
- схема руху транспорту по полям розробляється з позначками місця відпочинку/прийому їжі для працівників,
- технологічні карти робіт, де зазначається вид робіт, посадовий склад виконавців та відповідального, детальний опис самих робіт з зазначенням дій направлених на безпеку виконання;
- забезпечення працівників засобами індивідуального захисту з урахуванням холодної пори року.

Організація безпечних заходів під час експлуатації сільськогосподарської техніки

Експлуатація сільськогосподарських машин (сільськогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем складових частин та окремих технічних вузлів) має здійснюватися з урахуванням вимог експлуатаційної документації.

Вузли та елементи сільськогосподарських машин, що рухаються, обертаються та можуть становити небезпеку, мають бути огорожені захисними кожухами, які забезпечують безпеку працівників.

Заборонено:

- експлуатація несправних машини та обладнання;
- працівникам перебувати у зоні можливого руху маркерів або навісних машин під час розвертання машинно-тракторних агрегатів;
- працівникам підніматися на або спускатися з машин під час їх руху;
- сівачам працювати на навісних сівалках.

Перед виконанням робіт на полі треба переконатися, що дроти повітряних ліній електропередач не буде зачіпати техніка, проїжджаючи під ними.

Під час проїзду сільськогосподарської техніки потрібно дотримуватися безпечної дистанції.

Під час руху агрегату не допускається одночасне обслуговування одним працівником двох або більше сівалок.

Завантаження сівалок і садильних машин насінням, садивним матеріалом та добривами має бути механізованим.

Ручне завантаження дозволяється лише за умови зупинення посівного або садивного агрегату та вимкнення двигуна трактора.

Заміну, очищення і регулювання робочих органів навісних машин і знарядь, які підняті, потрібно проводити тільки спеціальними чистками в рукавицях із зупиненим, загальмованим агрегатом та вимкнутим двигуном і вжиттям заходів, що запобігають їх самовільному опусканню.

V. Ризики під час виконання робіт у полі в умовах воєнного стану

В умовах військових дій на території України з'явилися нові ризики та труднощі для працівників агросектору – загроза втрати людського потенціалу через артилерійські обстріли, бомбардування, міни, вибухонебезпечні предмети.

Третина земельного фонду України знаходиться в зоні ризику де роботи з обробітку землі необхідно розпочинати після проходження процедури щодо очищеної території від операторів протимінної діяльності до місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Заходи.

Роботи на відкритих територіях потрібно проводити переважно в денний час. Слід запобігати довготривалому безперервному проведенню робіт у зонах прилеглих до ведення бойових дій.

Не нехуйте сигналом «Повітряна тривога!». У разі виникнення загрози бойових дій, потрібно припинити проведення будь-яких робіт, обмежити до мінімуму пересування відкритою територією, пройти до захисних споруд або іншого придатного для захисту укриття.

Перед виходом з укриття, тільки після сигналу «Відбій повітряної тривоги!», потрібно вжити всіх заходів щодо належної організації безпечного виконання робіт та пересування визначеними маршрутами.

Постійно стежте за оповіщеннями, що надсилаються за допомогою засобів зв'язку (зокрема мобільного телефону), щодо наявності загрози бойових дій та інформуйте про можливу небезпеку працівників, які перебувають поруч

Необхідно провести позапланові інструктажі з питань охорони праці працівників щодо дій, у разі початку бойових дій (артилерійські обстріли, бомбардування тощо)

Місця, де краще сховатися

- спеціально облаштовані сховища, протирадіаційні або найпростіші укриття, підземні переходи;
- уздовж високого бордюру чи фундаменту паркану;
- канава, траншея, яма, заглиблення в землі, подібне до окопу, глибиною 1–2м на відкритій місцевості;
- глибокий підвал під капітальним будинком старої побудови. Бажано, щоб він мав два виходи;
- підземне овочесховище, силосна яма, оглядова яма відкритого гаража чи СТО, каналізаційний люк;
- яма-«воронка», залишена від попередніх обстрілів;

Якщо ви в транспорті (с/г техніці):

Зупинити транспортний засіб. Швидко, без паніки, вийти з транспортного засобу та рухатись в напрямку протилежному від об'єктів (промислових чи житлових) та від дороги; у полі – якнайдалі від техніки. Ляжте на землю та закрийте голову руками.

Не можна використовувати для укриття

- під'їзди будинків, непідготовлені для укриття підвали;
- місця під технікою (вантажівкою, автобусом, автомобілем, с/г технікою);
- укриття розташовані ближче 30-50 метрів від багатопверхових будівель;
- проходи між штабелями, контейнерами, будівельними матеріалами.

Не можна визирати у вікна та користуватися ліфтом; перебувати всередині, біля транспорту чи поблизу автозаправки; бігати по відкритій місцевості; вставати відразу після закінчення обстрілу.

Після закінчення обстрілу зачекайте приблизно 10 хвилин. Обережно підніміться, уважно огляньте місцевість навколо себе, потрібно пересуватись не кваплячись та уважно оглядайте маршрут руху

VI. Безпека під час експлуатації тракторів

Під час весняно-польових робіт для обробітку ґрунту та переміщення несамохідних знарядь і машин застосовують сільськогосподарські трактори. Експлуатація та обслуговування тракторів є одним із травмонебезпечних видів робіт.

Небезпечні фактори, які виникають під час експлуатації тракторів

- відкриті обертові і рухомі частини машин і обладнання;
- несправність системи запуску двигуна з кабіни;
- несправність або відсутність блокуючого пристрою запуску пускового двигуна при включеній передачі;
- несправність гальмівної системи машин, муфти зчеплення, рульового керування, освітлювальних і контрольно-вимірювальних приладів, реверса робочих органів, які піддаються забиванню технологічним продуктом;
- відсутність на тракторах автоматичних тягово-зчіпних пристроїв для агрегаткування причіпних машин;
- підтікання палива, мастил, охолоджувальної та інших технологічних рідин;
- відсутність або несправність засобів доступу на робоче місце і до місць обслуговування (підніжки, драбини, площадки, огороження);
- відсутність пристроїв для запобігання попадання технологічної сировини і рослинних решток на поверхні теплообмінних елементів радіаторів, системи охолодження й елементів випускної системи відпрацьованих газів двигуна;
- пошкодження ізоляції електропроводки, струмопровідних проводів ручного електрифікованого інструменту;

- несправність інструменту, пристроїв, тари тощо;
- слизькі опорні поверхні.

Вимоги до працівників:

до керування тракторами та іншими сільськогосподарськими машинами допускаються працівники, які досягли 18 років, пройшли навчання, інструктаж з питань охорони праці, оволоділи навичками безпечного виконання робіт на них і не мають медичних протипоказань щодо керування ними.

Експлуатація трактору:

Перед початком роботи необхідно оглянути трактор (не тільки рівень масла та палива), перевірити працездатність обладнання, безпечність під'єднання під час агрегування та захист від доступу до всіх рухомих частин.

Перевірити огороження обертових валів, дозволить уникнути несправності та небезпеки від рухомих частин обладнання. Використовується пасок безпеки або спеціальні захисні конструкції для захисту працівника у разі перекидання трактора, або екстреного гальмування.

Спеціальний одяг, повинен щільно прилягати до тіла. Спеціальне взуття повинно відповідати порі року.

Організація ремонту і технічного обслуговування в польових умовах

Для проведення технічного обслуговування машинно-тракторних агрегатів у польових умовах повинна бути виділена автопересувна майстерня або спеціальна автомашина.

Ремонт машинно-тракторних агрегатів допускається не ближче 30 м від хлібних масивів та інших посівів.

Технічне обслуговування машин у польових умовах проводиться у світлий час доби. Дозволяється проведення технічного обслуговування в нічний час при умові достатнього штучного освітлення. У цьому випадку роботи виконуються не менше ніж двома працівниками.

Усі операції з технічного обслуговування, за виключенням операцій, які обумовлені інструкціями з експлуатації заводів-виготовлювачів, виконуються при зупиненій машині, непрацюючому двигуні і виключеному валу відбору потужності.

Під час технічного обслуговування навісні машини й знаряддя опускають на землю, педаль гальма трактора встановлюють у загальмованому положенні і блокують заскочкою.

Перед виконанням операцій технічного обслуговування й ремонту деталей, вузлів та агрегати очищають від рослинних решток і забруднень.

Під час очищення машин стиснутим повітрям слід користуватися захисними окулярами й респіратором, а струмінь повітря направляти від себе.

Під час накачування шин необхідно періодично перевіряти у них тиск.

Під час проведення технічного обслуговування не дозволяється:

- працювати з несправною лебідкою вантажопідіймального механізму; - встановлювати й перевозити в кузові майстерні ацетиленові генератори в заправленому стані;
- під час прокручування окремих вузлів і механізмів комбайнів знаходитись у зоні повітряного потоку подрібнювачів;
- працювати на агрегаті для заправки, якщо немає заземлення і передбачених засобів пожежогасіння;
- відходити від агрегату для заправки до закінчення заповнення його місткостей нафтопродуктами, а також до закінчення заправки машини, що обслуговується;
- зливати гарячу воду й масло із систем при працюючому двигуні.

Обслуговування й ремонт машин, що використовувалися на роботах із застосуванням пестицидів і агрохімікатів, необхідно проводити тільки після знешкодження пестицидів і агрохімікатів.

Роботи під машинами проводять на спеціальному настилі або брезенті.

При заміні лемешів плуга під польові дошки переднього і заднього корпусів підкладаються міцні дерев'яні підкладки.

Заміну ножів різальних апаратів проводять два працівники, застосовуючи рукавиці.

Буксирування несправних тракторів і самохідних машин

Буксирування несправних тракторів і самохідних машин із поля в ремонтні майстерні проводять на зчипці або шляхом часткового навантаження на платформу або спеціальний підйомний опорний пристрій буксирувального трактора згідно з Правилами дорожнього руху.

Застосовувати для буксирування машин і знарядь канати, троси й ланцюги, які не пройшли випробування не дозволяється. 7.19.22. При буксируванні із застосуванням жорсткої або гнучкої зчіпки за кермом трактора (машини), що буксирується повинен знаходитися тракторист (водій), крім випадку, коли конструкція жорсткої зчіпки забезпечує рух трактора (машини), що буксирується по колії буксируючого.

При буксируванні на гнучкій зчіпці у машині, що буксирується повинні бути справні гальма і рульове керування, а при буксируванні на жорсткій зчіпці - рульове керування. Трактор (машина) із несправним рульовим керуванням буксирується шляхом його часткового навантаження. При цьому знаходження в кабіні тракториста (водія) або інших осіб не дозволяється.

При буксируванні у світлий час доби незалежно від умов видимості на буксирувальній машині включають ближнє світло фар, а на тій, що буксирується в будь-який час доби включають габаритні вогні.

В темний час доби та в інших умовах недостатньої видимості на транспортному засобі, що буксирується повинні бути включені задні габаритні вогні, а при буксируванні на гнучкій зчіпці ще й передні габаритні вогні.

Жорстка зчіпка підбирається з урахуванням забезпечення відстані між машинами не більше 4 м, гнучка - в межах 4-6 м. При гнучкій зчіпці зв'язуючі ланки через кожний метр позначаються сигнальними щитками або прапорцями розміром 200X200 мм.

Буксирування не дозволяється:

якщо фактична маса буксированого транспортного засобу з несправною гальмівною системою (або за її відсутності) перевищує половину фактичної маси транспортного засобу, що буксирує;

під час ожеледиці;

на гірських дорогах і крутих спусках на гнучкій зчіпці;

якщо загальна довжина зчеплених транспортних засобів перевищує 22 м (маршрутних транспортних засобів - 30 м);

мотоциклами без бокового причепа, а також таких мотоциклів;

більше одного механічного транспортного засобу або транспортним засобом із причепом.

VII. Безпечна робота з механізмами

Під час роботи з електроінструментом, машинами, механізмами та іншим сільськогосподарським устаткуванням можуть виникнути ситуації, що створюють небезпеку для працівника та інших оточуючих людей. Необхідно вжити комплексних заходів по мінімізації небезпек та ризиків, що можуть спричинити травмування працівників

Заходи

Необхідно ознайомитися з інструкцією з експлуатації та бути навченим безпечному керуванню. Машини та механізми використовуються лише за їх призначенням.

Небезпечні зони на всіх верстатах, машинах, механізмах, що експлуатуються, повинні бути обладнані захисними огороженнями, пристроями і засобами, що запобігають можливості контакту працівника з рухомими частинами.

Захисні пристрої повинні задовольняти такі вимоги:

- бути достатньо міцними;
- виключати можливість травмування;
- надійно фіксуватися в потрібному положенні;
- не заважати під час роботи та регулювання механізму.

Внутрішні поверхні захисних огорожень та посадочні місця повинні бути пофарбовані в яскраво-червоний колір, що сигналізує про небезпеку у випадку їх відкриття. Огородження повинні мати справні рукоятки, скоби та інші пристрої для утримання їх при зніманні та встановленні, а також пристрої, які не допускають довільного їх відкриття під час роботи.

Знімні, розсувні і відкидні огороження особливо небезпечних робочих органів або дверцята, кришки, щитки в цих огороженнях повинні обладнуватися електричними або механічними блокуючими пристроями, що забезпечують зупинку машин або обладнання під час знімання або відкриття огороження.

Під час використання механізмів з ручним керуванням переконайтеся що леза та будь-які інші рухомі частини, що контактують з ґрунтом, належним чином захищені (споряджені щитками), а пускові пристрої працюють правильно.

Для зменшення ризику настання нещасних випадків необхідно застосовувати засоби індивідуального захисту. Визначте необхідні ЗІЗ, наприклад: захисне взуття, рукавиці, засоби захисту очей, слуху та спецодяг. Використання захисних окулярів запобігає потраплянню частинок в очі, захист органів слуху зменшить вплив шуму, комбінезон/довгі штани запобігають травмуванню ніг, а міцне взуття захищає ноги та запобігає ковзанню.

VIII. Вимоги безпеки на транспорті – безпечна зупинка!

Під час роботи з машинами, механізмами, тракторами та іншим сільськогосподарським обладнанням використовуйте БЕЗПЕЧНУ ЗУПИНКУ.

Це комплекс заходів направлених на унеможливлення самовільного пересування транспортного засобу або роботи іншого обладнання під час тривалої або не тривалої зупинки.

Безпечну зупинку необхідно застосовувати щоразу, коли покидаєте місце водія або коли люди підходять до трактора. Застосуйте ручне гальмо, щоб упевнитися, що транспортний засіб не рухається, і зніміть його з передачі. Зупиніть двигун і вийміть ключ запалення, щоб сторонні особи не могли його запустити.

На тракторах та інших технологічних транспортних засобах опустіть будь-яке навісне обладнання на землю, щоб воно не могло впасти на інших.

Якщо неможливо виконати процедуру безпечної зупинки, наприклад, коли транспортний засіб приводить у дію зрошувальні насоси і не пересувається, огородіть навколишню територію, щоб запобігти ризику для інших, зокрема дітей.

У більш широкому розумінні цього терміну, безпечну зупинку можна і потрібно використовувати, у тому числі, перед виконанням будь якої небезпечної роботи для прийняття правильного і обдуманого рішення з метою недопущення небезпечної виробничої ситуації.

Використовуйте БЕЗПЕЧНУ ЗУПИНКУ для власної безпеки і безпеки оточуючих!

IX. Підвищення обізнаності про рівні права та можливості жінок і чоловіків у сфері безпеки праці в АПК

Рівність прав і можливостей для жінок та чоловіків – це не лише питання справедливості, а й ключ до сталого розвитку агропромислового комплексу України. Створення безпечних і рівноправних умов праці сприяє підвищенню продуктивності, мотивації працівників і загального успіху сільськогосподарських підприємств.

В аграрному секторі жінки становлять значну частку робочої сили, але часто стикаються з бар'єрами в доступі до ресурсів, освіти та можливостей для кар'єрного зростання.

Безпека праці жінок може вимагати додаткових заходів через фізіологічні особливості, умови роботи чи соціальні стереотипи.

Кожен роботодавець має враховувати потреби працівників обох статей під час проведення оцінки ризику та аналізу умов праці.

Дієвими заходами є – проведення анкетувань у колективах, навчань та тренінгів з безпеки праці, акцентуючи увагу на потребах і правах жінок та чоловіків, розроблення політики та заходів психосоціальної підтримки на робочих місцях, заохочуйте жінок до лідерських позицій у сфері АПК. Регулярно оцінюйте дотримання принципів гендерної рівності.

X. Незадекларована праця є небезпечною.

Незадекларована праця – підвищений ризик травмування: Працівники без офіційного оформлення не проходять обов'язкові інструктажі з охорони праці, не забезпечені належними умовами праці та засобами захисту.

Особа, яка працює без офіційного оформлення – позбавлена захисту, який надає закон. Це означає, що роботодавець не зобов'язаний дотримуватися стандартів безпеки на робочому місці та безпека на робочому місці не є пріоритетом.

Незадекларовані працівники не мають доступу до регулярних медичних оглядів та контролю за умовами праці. Це означає, що вплив шкідливих факторів на здоров'я залишається без уваги, а потенційні проблеми можуть бути виявлені занадто пізно.

Регулярні медичні огляди, які є обов'язковими для офіційно працевлаштованих, допомагають вчасно виявити та попередити розвиток професійних захворювань.

У разі настання нещасного випадку під час виконання роботи без офіційного працевлаштування, особа позбавляється встановлених державою соціальних гарантій щодо захисту та відповідних виплат.

XI. Захист від хімічних речовин: як безпечно працювати з пестицидами та агрохімікатами.

Протягом останніх років під час оброблення ґрунту аграріями використовується великий обсяг пестицидів та агрохімікатів, що потребує необхідний рівень знань працівників у відповідній сфері та посадових осіб, які організовують та контролюють належний рівень безпеки праці та небезпечне середовище на робочих місцях, тому важливо дотримуватись простих та зрозумілих заходів.

Пестициди та агрохімікати при контакті з працівниками, є небезпечними факторами виробничого середовища, що можуть призвести не тільки до отруєння, у тому числі і гострого, а й в подальшому до астми, алергізації організму, онкологічних захворювань через багаторазову дію, в малих дозах, упродовж певного періоду – тижня, місяців або років.

При застосуванні пестицидів для усунення або мінімізації впливу небезпечних факторів аграріям доцільно вести органічне господарство або переходити на менш токсичний пестицид.

Вимоги до хімічних речовини.

Застосовуються агрохімікати та пестициди виключно ті, які внесені до Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

В етикетках на упаковках пестицидів повинні бути зазначені:

- клас небезпечності та лімітуючий показник по кожній з трьох груп критеріїв за діючою гігієнічною класифікацією пестицидів
- рекомендації по транспортуванню, зберіганню, застосуванню та знешкодженню, індивідуальній і громадській безпеці, охороні навколишнього середовища при виконанні дій з препаратами;
- першій допомозі при отруєнні.

Інформація на етикетці повинна бути зрозумілою для користувача.

Працівники

Поряд з вимогами фітосанітарного законодавства по допуску працівників до робіт з пестицидами та агрохімікатами, працівник повинен пройти попередній та/або періодичний медичний огляди, навчання та інструктажі по охороні праці, мати навички роботи з хімічними речовинами, застосовувати ЗІЗ органів дихання та зору, спецодяг та спецвзуття. До роботи з пестицидами не допускаються особи, які не досягли 18-річного віку, вагітні і жінки, що годують груддю. Перед початком робіт з працівником проводиться цільовий інструктаж.

Вимоги безпеки під час використання пестицидів та агрохімікатів

Транспортування, зберігання та застосування пестицидів потрібно здійснювати з дотриманням вимог Закону України «Про пестициди і агрохімікати» та інших нормативно-правових актів у частині безпечного здійснення робіт із транспортування, зберігання та застосування пестицидів.

Не дозволяється:

- у темний час доби здійснювати роботи, пов'язані з транспортуванням аміаковмісних мінеральних добрив, приготуванням розчинів, змішуванням їх та внесенням у ґрунт;
- транспортувати разом різні види пестицидів, хімічна взаємодія яких у разі порушення герметичності упаковки може спричинити займання;
- перевозити пестициди та протруєне насіння разом із біологічними засобами захисту рослин, харчовими і кормовими продуктами та іншими вантажами, а також із людьми;
- використовувати для зберігання продуктів, фуражу, води тощо тару від мінеральних добрив, навіть після її знешкодження (зnezаражування). Тара з-під мінеральних добрив утилізується згідно з вимогами природоохоронного законодавства;
- готувати розчини пестицидів безпосередньо в полі без засобів механізації.

У машинах, які застосовуються для роботи з пестицидами, усі з'єднання магістралей переміщення пестицидів (фланці, затички, штуцери, ніпелі, люки тощо) повинні мати ущільнювальні прокладки.

Роботи, пов'язані з підготовкою мінеральних добрив до внесення у ґрунт, треба здійснювати за допомогою механізмів, оснащених пристроями для зниження пилоутворення.

Роботи з пестицидами проводяться в ранні (до 10) і вечірні (18-22) години при мінімальних повітряних потоках. Як виняток, денні години в похмурі і прохолодні дні з температурою повітря нижче +10 град. Тривалість роботи з пестицидами 1 і 2 класів небезпеки не повинна перевищувати 4 години, 3 та 4 класу - 6 годин на добу.

За необхідністю, у зоні роботи з пестицидами обладнують місце для відпочинку і приймання їжі, яке розташоване не ближче 200 метрів від межі застосування пестицидів.

В радіусі 200 метрів від меж ділянок, що обробляються, встановлюють попереджувальні написи.